

Дэканат Ваўкавыск Касцёл у Ваўкавыску быў заснаваны ў 1400-я гг. вялікім князем ВКЛ Вітаўтам, які зафундаваў на ўтрыманне парафіі в. Ясенавіца. Першапачаткова касцёл быў асвечаны пад тытулам св. Мікалая. Драўляны будынак святыні палілі крыжакі (1409 г., 1413 г.), татары (1504 г.), але касцёл ізноў адбудоўваўся дзякуючы каралеўскім, магнацкім і шляхецкім ахвяраванням. Фундуш Вітаўта быў памножаны каралю Казімірам і Аляксандрам Ягелонамі. У 1511 г. кароль Жыгімонт I пацвердзіў фундуш і надаў касцёлу статус фара, ён жа ў 1516 г. вызваліў ад падаткаў карчму, што належала касцёлу. У 1523 г. віленскі канонік кс. Вацлаў Чырка запісаў на ваўкавыскую фару свой спадчыны маёнтак Купалішчы і карчму ў Ваўкавыску. † У XVII

ст. інтэр'ер драўлянай фараў упрыгожвалі тры алтары. Галоўны алтар (у 1633 г. узгадваецца як новы) быў трох'ярусны, у цэнтры змяшчалася Укрыжаванне, а на версе абразы Уваскрасення Езуса і Каранацыі Маці Божай. Бакавыя алтары былі двух'ярусныя: у левым знаходзіліся абразы Звеставання НПМ і Перамянення Пана, у правым – Унебаўзяцця НПМ і Найсвяцейшай Тройцы. Пазней месца ў галоўным алтары займаў цудадзейны абраз Маці Божай з Дзіцяткам, упрыгожаны срэбнымі каронамі, залатым сэрцам на грудзях Маці Божай і адзначаны 41 вотаі. Хоры змяшчаліся на правай сцяне касцёла. У званіцы было тры званы.

З 1668 г. пры ваўкавыскай фараў як ужо дзеючы згадваецца шпіталь-прытулак, які парафія ўтрымлівала на ахвяраванні вернікаў. Шпіталь спыніў дзейнасць у першай палове XIX ст. (апошняе ўзгадванне датуецца 1801 г.). Пры фараў дзейнічала таксама парафіяльная школа (першае ўзгадванне – 1633 г., апошняе – 1823 г.).

Новы драўляны касцёл пачалі ўзводзіць у 1712 г. па ініцыятыве ружанскага дэкана кс. Яна Янкоўскага. Гэта была двухвежавая святыня крытая гонтай з сігнатуркай над алтарнай часткай даху, над уваходам на галоўным фасадзе быў змешчаны балкон для капэлы. Усе тры алтары былі трох'ярусныя. Галоўны алтар з абразамі Укрыжавання, Уваскрасення і Сыходжання Святога Духа быў перанесены са старога касцёла; цудатворны абраз Маці Божай быў змешчаны ў правым бакавым алтары разам з абразамі св. Марціна і св. Міхала Арханёла; у левым бакавым алтары знаходзіліся абразы Хросту Пана, св. Вілема і св. Барбары.

У 1739 г. касцёл згарэў. Праз тры гады, у 1742 г., намаганнямі кс. Тэадора Квашыньскага (ён жа 9 верасня 1745 г. зафундаваў альтарыю) была збудавана апошняя драўляная фара ў Ваўкавыску. У 1757 г. віленскі суфраган бп Антоній Жаўкоўскі асвятціў святыню пад гістарычным тытулам св. Мікалая. Галоўны фасад святыні ўпрыгожвалі

дзве вежы, дах быў крыты гонтай. Цудатворны абраз Маці Божай ацалёў у пажары і зноў быў змешчаны ў галоўным двух'ярусным алтары, на версе якога знаходзіўся тытульны абраз св. Мікалая. Бакавыя алтары сталі таксама двух'яруснымі: у левым былі абразы св. Юды Тадэвуша і св. Казіміра, у правым – св. Антонія і св. Юзафа. У 1760-я гг. на чудатворны абраз Маці Божай ваўкавыскі плябан кс. Адам Калантай, пралат-кантар віленскай катэдры, зафундаваў шыкоўную срэбную шату з каронамі. Астатнія абразы таксама мелі срэбныя аплікацыі. Бэльку над прэзбітэрыем завяршала велічнае разьбянае Укрыжаванне. На хорах стаяў васьмігалосны пазытыў. Касцёльны ўчастак быў абнесены парканам, у куце якога стаяла драўляная двух'ярусная званіца з трыма званамі. У часы кампаніі 1812 г. касцёл быў нязначна пашкоджаны і ў хуткім часе адрамантаваны.

Ноччу з 3 на 4 кастрычніка 1827 г. касцёл згарэў дашчэнту. На яго месцы за два месяцы парафіяне пабудавалі драўляны барак з саламяным дахам, які 6 снежня асвятлілі ўсё яшчэ пад тытулам св. Мікалая. Унутры ўсталявалі два часовыя алтары. Цудатворны абраз Маці Божай ізноў атрымалася выратаваць з агню, ён заняў месца ў бакавым алтары, галоўны алтар быў прысвечаны Пану Езусу. У 1832 г. сюды перавезлі частку рэчаў з зачыненага францішканскага касцёла ў Лапеніцы: амбон, фератрон, чудатворны абраз св. Антонія і інш.

Ужо праз год пасля пажару кс. Ян Лэнтоўскі, тагачасны пробашч, разглядаў першыя праекты новай, ужо каменнай, ваўкавыскай фара. Да рэалізацыі быў прыняты адзін з праектаў архітэктара Аляксандра Грудэцкага, паводле якога на сродкі сямей Біспінгаў, Сягеньяў, Сліжняў, Ельскіх і інш., а таксама на ахвяраванні шматлікіх парафіян была змуравана трохнававая святыня ў стылі позняга класіцызму. Пры гэтым касцёл узвялі не на ранейшым месцы, а насупраць, па другім баку Ізабелінскага тракту (потым вул. Касцёльная, цяпер – Суворова), там, дзе раней стаяла карчма. Будаўніцтва распачалося ў 1841 г., улетку 1845 г. скончылі ўзвядзенне сцен, а ў лістападзе 1846 г. аб'ём быў накрыты дахам (спачатку гонтавым, а з 1858 г. – бляшаным) з вежачкай. Новы будынак фара быў кансэкраваны 13 жніўня 1850 г. віленскім б-пам Вацлавам Жылінскім пад новым тытулам св. Вацлава, у гонар св. заступніка біскупа.

Касцёл св. Вацлава ў той час уяўляў сабою безапсідную трохнававую прамавугольную ў плане святыню з дзвюма ўнутранымі двух-павярховымі сакрыстыямі. Чацверыковыя вежы галоўнага фасада былі збудаваны толькі на адзін ярус і завершаны атыкам. Шчыт галоўнага фасада завершыла фігура Маці Божай Беззаганай, якую прывёз з Гродна архітэктар Грудэцкі. Ён жа дэмантаваў у 1845 г. пяць старажытных алтароў у зачыненым слоніўскім касцёле канонікаў рэгулярных, якія і былі ўсталяваны ў новай ваўка-выскай фара.

Ваўкавыская фара. Касцёл св. Вацлава

Аўтар: Паводле архіва Гродзенскай дыяцэзіі
12.10.2014 01:00

